

Müzikte Eğitsel Engeller

M-Özgür İnsan-06

Faruk GÜVENÇ

Cumhuriyetin ellinci yıldönümünü kutlamaya hazırlanırken yüzümüzü geriye çevirip müzik alanında kaç arpa boyu yol gittiğimize bakmakta yarar vardır. 1923'lerden bu yana üç kuşak besteci yetişmiştir Türkiye'de: *Rey, Saygun, Erkin, Akse ve Alnar*'ın müzik tarihimizde «öncü» oldukları için özel bir yerleri vardır. Bugün bu bestecilerimizin hiçbirinin eseri Batı dünyasındaki toplulukların dağarına girmemişse, suçu yaratıcılarda değil de Türkiye'nin sanat konularında bir kenara itilmişliğinde ve bir kültür politikası olmayışında aramalıyız. Yoksa bir *Erkin*, örneğin Rusların bir *Haçaturyan*'ından aşağı kalmaz, bir *Saygun* her ölçüye göre evrenseldir. Beş öncüyü izliyen kuşak içinde de *İlhan Usmanbaş* gibi katıldığı her uluslararası yarışmada önde giden, *Bülent Arel* gibi Amerika'da ün yapmış değerler vardır. Üçüncü kuşak ise ne yazık ki daha sınırlarımız içinde bile sesini pek duyuramamıştır. Her şeye rağmen elli yılda sayıyı yirmiyeye yaklaşan besteci az şey değildir.

Ama yeter mi?

Ya seslendiricilerimiz? Cumhuriyetten sonra olağanüstü yetenekli pek çok çocuk çıkmıştır Türkiye'de, bunların çoğu devlet yardımıyla yetişmiş, her ölçüye göre üstün düzeyde sanatçılar olmuştur ama yine Türkiye'nin kenara itilmişliği ve bir kültür politikası bulunmayışı yüzünden dünya piyasasında isimlerini duyuramamıştır. Öte yandan, Cumhuriyetin ellinci yılı yaklaşırken senfonik orkestralarımız hâlâ eleman sıkıntısı çekmekte,

birbirleriyle yardımlaşmadan işlerini yürütememektedir. Dış görünüşe göre yeni bazı binalar yükselmektedir bu alanda ama ancak eski binaların tuğlalarıyla; Ti yatro bir orkestra kurmuşsa mutlaka operadan, Opera İstanbul'da yeni bir orkestranın temelini atmışsa mutlaka Şehir Senfonisinden adam ayartarak yapmıştır bu işi. Konservatuarlar her yıl üç-beş çalgıcı yetiştirmektedir hiç kuşkusuz; bununla avunabiliriz belki...

Ama yeter mi?

Ankara Devlet Konservatuarının temelleri Cumhuriyetin ilk yıllarında atıldı. Üzerinde hâlâ doğduğu gün sırtına geçirilmiş ve çocuk boy attıkça kısalmış, daralmış «parasız-yatılı okul» giysilerini taşıyan bu konservatuar, bütün güçlüklerle rağmen biri İzmir'de, öbürü İstanbul'da olmak üzere patlamamış iki tomurcuk vermiştir.

Ama yeter mi?

Cumhuriyetin ellinci yılı yaklaşırken Türk ulusunun müziğe olan büyük istidadı kesin çizgilerle çıkmıştır ortaya. Ne yazık ki yüzyılların biriktirdiği bu istadat ilgisizliğinin, umursamazlığın ve bilgisizliğin gördüğü kalın duvarın arkasında tutsaktır, elli yıldan beri gün ışığına çıkamaz, memleketi aydınlatacak dinamoları işletemez. Eğer Türkiye'nin bütün ilçelerindeki, bütün köylerindeki *İdil Biret*'ler, *Suna Kan*'lar Ankara ve İstanbul'daki kardeşleri gibi eğitsel engellerde delik açıp özgürlüğe fıçırabilselerdi Cumhuriyetin ellinci yılı yaklaşırken hâlâ tekses-çokses kavgası sürüp gitmezdi Anadolu bozkırında. Devlet Konservatuarının kapısı bütün Türk çocuklarına açıktır.

Ama yeter mi bu?

Özel mandolin dersi almış, ya da pikabında sabah akşam Tom Jones'u dinlemiş olan Ahmet piyanoda çalınan her sesi çıkarır ve kazanır giriş sınavını, «parasız-

«yatılı okul» diye Cebeci'nin yolunu bulmuş Çemişgezekli Mehmet, hayatta ilk defa gördüğü beyaz dişli kara canavarın karşısında tutturduğu seste direnir ve döner köyüne. Bizim eğitimde fırsat eşitliğinden anladığımız budur işte ve kapıyı herkese açık tutmakla, elli yıldan beri görevimizi yaptığımızı sanmanın rahatlığıyla aldattırız kendimizi. Ne mutlu bize ki Cumhuriyetin ellinci yılı yaklaşırken bazı konularda «reform» yapmak gerektiğini anladık ve kolları sıvayıp toprağa elattık.

Ama yeter mi bu ?

Ya eğitim reformu, ya eğitim reformunun yanında yatan müzik reformu?

Bugüne kadar sayısız Danışma Kurulları toplanmış, sayısız yazılar yayınlanmış ve yetkililere yüzlerce defa Türk halkının önüne müzik konusunda da dikilmiş olan eğitsel engellerin kaldırılması için yollar gösterilmiştir. Her ilde bir müzik okulu açmak, bölge konservatuarlarının temelini atmak, Devlet Konservatuvarı ile Gazi Eğitim Enstitüsünün müzik bölümüne yeni çehre vermek ve bu yollarla Atatürk'ün başlattığı müzik devrimini yurt yüzeyine yayacak, bu «dünya nimetini» halkın ayağına götürecek yeni kuşaklar yetiştirmek için eğer ikinci bir elli yılın geçmesini bekliyeceksek özlediğimiz özgür insanı da, özgür toplumu da çocuklarımıza vasiyet edeceğiz demektir.